

Toespraak Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de uitreiking van het eindrapport van de tijdelijke commissie ICT-projecten-bij de overheid op woensdag 15 oktober 2014

Het is nog niet zo heel lang geleden dat de boekhouder gewoon boekhouder was. Met pen, papier en een rekenmachine deed hij z'n werk. Ik kom niet uit het Stenen Tijdperk, maar ik kan me nog herinneren dat mensen aan een eind van de week zo'n bruin envelopje, met daarin hun salaris kregen. Vanaf het moment dat de computer z'n intrede deed, is dit administratie-proces steeds wat verder geautomatiseerd. Anno 2014 doet de boekerhouder z'n werk met grote ICT-systemen, die in de regel door anderen gebouwd en onderhouden worden. Van een handig hulpmiddel, is het uitgegroeid tot een zelfstandige professie.

Dat geldt natuurlijk niet alleen voor de boekhouder; dat is eigenlijk meer een metafoor. Bijna alles wat we doen, loopt via grote ICT-systemen. Ons salaris wordt iedere maand automatisch op onze rekening gestort. We reizen met een OV-chipkaart – misschien wat saillant vandaag –, en reserveren online de beste of goedkoopste bioscoopstoelen. Solliciteren gebeurt met voorgeprogrammeerde formulieren, en zelfs je boodschappen kun je doen met je laptop op schoot. Ook in óns werk,

hier in de Kamer, zijn er in de afgelopen jaren grote technologische vernieuwingen doorgevoerd.

Ook veel van wat de overheid voor haar burgers doet, is geautomatiseerd. De uitbetaling van uitkeringen, de gemeentelijke basisadministratie, het elektronisch patiëntendossier... Het zijn grote projecten, niet alleen omdat het om grote groepen mensen gaat, maar ook omdat de overheid probeert om toepassingen of functionaliteiten aan elkaar te koppelen. En daarbij gaat het nog wel eens mis.

In de Toekomst- en Onderzoeksagenda van 2012 is daarom ingestemd met een onderzoek naar ICT-projecten bij de overheid. Het initiatief kwam vanuit de SP en het CDA, die meenden dat er – en nu citeer ik – “ondanks de verscherpte aandacht en verbeteringen nog altijd ICT-projecten opdoemen die problematisch zijn en te duur uitpakken”. Het maatschappelijk belang van zo’n onderzoek is duidelijk. Het gaat om grote bedragen, en het hoort bij de controlerende rol van het parlement om erop toe te zien dat er zorgvuldig met belastinggeld wordt omgesprongen.

Op 5 juli 2012 is de tijdelijke commissie ICT aan de slag gegaan. Zo’n twee jaar lang hebben Ton Elias, Paul Ulenbelt, Manon Fokke, Hanke

Bruins Slot en Paul van Meenen en hun staf zich vastgebeten in materie die lang niet altijd toegankelijk is. Het is een vak op zich... ik zei het al! En om heel eerlijk te zijn heb ik zelf nog even *gegoogled* vanochtend, waar ICT nu precies voor staat – Information and Communications Technology... ik wist het eigenlijk niet eens.

Maar goed... vanaf vandaag zijn de onderzoeksresultaten openbaar. De basis is gelegd; het gesprek erover kan beginnen. Ik geleid het rapport graag door naar de algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst, maar niet voordat ik Ton Elias en zijn commissie heb bedankt voor de wijze waarop zij zich hebben ingezet voor iets wat de hele Kamer, de hele overheid, eigenlijk de hele samenleving aangaat. Grote automatiseringssystemen die door of in opdracht van de departementen worden ontwikkeld en opgestart, raken alle beleidsterreinen, en eigenlijk zo'n beetje het totale Kamerwerk. De oplevering van dit rapport is dan ook een markant moment in onze parlementaire geschiedenis, en het is goed dat we daar vandaag met elkaar bijilstaan.